

História slovenského horolezectva

Autor *Michal Bábel*

Vytvorené 08/08/2010 - 12:55

Spolok tatranských horolezcov JAMES [1], ktorý vznikol v **auguste 1921**, sa pokladá za prvú slovenskú horolezeckú organizáciu a dnešný **Slovenský horolezecký spolok JAMES** je jej priamym pokračovateľom. V roku **1932** sa stal členom medzinárodnej horolezeckej federácie UIAA a patrí k jej najstarším členom. Z hľadiska športovej úrovne nemá slovenské horolezectvo takú dlhú tradíciu, ako horolezectvo v alpských krajinách. Až po 2. svetovej vojne sme sa najskôr vo Vysokých Tatrách dostali na najvyššiu úroveň. Prvým výrazným úspechom bol **prvovýstup prostriedkom Žltej steny**, ktorý v roku **1943** vyliezli **Slavo Cagašik** a **Štefan Česla**. V zimnom horolezectve je špičkovým výkonom **1. zimné preliezenie známej Stanislavského cesty v S stene Malého Kežmarského štítu** dvojicou **Arno Puškáš** – **Karel Cerman** v roku **1953**. V Alpách sme nemali v časech socialistického režimu veľa možností na presadenie sa. Ojedinelými úspechmi boli výstupy slovensko-českej dvojice **Zdeno Zibrín** a **Radovan Kuchař**, ktorí preliezli všetky veľké klasické severné steny – **Eiger, Matterhorn, Grandes Jorasses**. Prvým výkonom skutočne svetovej úrovne sa stal **prvovýstup severnou stenou Šchary**, ktorý uskutočnili **Ján Ďurana, Ľudovít Záhoranský** a **Gerhard Tschunko** v roku **1965** na dostupnom Kaukaze.

Ľudovít Záhoranský

[2]

Tento výstup bol viac rokov pripravovaný významným horolezcom a organizátorom **Ivanom Kluvánkom**. Nová horolezecká kvalita, nazývaná érou **extrémneho horolezectva**, sa zrodila v **60-tych rokoch 20. storočia** vo Vysokých Tatrách. Jej hlavnými protagonistami boli **Pavol Pochylý, Ján Ďurana** a **Ivan Dieška**. Dieška bol nielen výborný horolezec, ale aj organizátor horolezeckého života, vrcholového športu, autor mnohých publikácií a prvej Horolezeckej encyklopédie.

Ivan Dieška

[3]

História slovenského horolezectva

Zverejnené na Národná encyklopédia športu Slovenska (<https://www.sportency.sk/encyclopedy>)

Zlatým vekom slovenského a československého horolezectva boli **80-te roky** minulého storočia, keď sme patrili k svetovej špičke v Alpách aj v Himalájach. Z alpských výstupov sú vo svete najviac cenené **prvovýstupy Cesta cez rybu na Marmolade, Igor Koller - Jindřich Šustr, 1981**, považovaná za medzník vo voľnom alpskom lezení, a cesta **No siesta v severnej stene Grandes Jorasses, Stanislav Glejdura - Ján Porvazník, 1986**, ktorá je doteraz hodnotená ako jedna z najťažších ciest v oblasti Mont Blancu. Desiatky ďalších výstupov našich horolezcov majú podobnú kvalitu. Slovenskí horolezci sa presadili aj mimo Álp v najznámejších svetových horských oblastiach, kde ich prvovýstupy patrili k najťažším v danej dobe. V Nórsku to bol **zimný prvovýstup vo východnej stene Trollrygenu, Daniel Bakoš - Michal Orolín - Vladimír Petřík - Jaromír Soldán, 1974**.

Michal Orolín

[4]

V peruánskych Andách **prvovýstup v západnej stene Rondoy, Dušan Becík - Ján Porvazník, 1982**. V Patagónii **prvovýstup západnou stenou Fitz Roy, Robert Gálfy - Michal Orolín - Vladimír Petřík - Zdeněk Brabec, 1983**. Na Aljaške **prvovýstup v južnej stene Mont McKinley, 6190 m, Blažej Adam - Anton Križo - František Korl, 1984**.

Vo **výškovom horolezectve** sa prvé úspechy dosiahli vďaka organizátorskej činnosti **Ivana Gálfyho**, ktorý bol vedúcim väčšiny himalájskych expedícií.

Ivan Gálfy (vpravo)

Prvou osemtisícovkou bol **Nanga Parbat, 8125 m, vrchol cestou H. Buhla** dosiahli **Ivan Fiala a Michal Orolín, 1971**.

Ivan Fiala

[5]

História slovenského horolezectva

Zverejnené na Národná encyklopédia športu Slovenska (<https://www.sportency.sk/encyclopedy>)

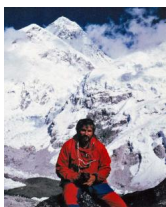
V roku **1976** to už bol **prvovýstup juhozápadným pilierom na Makalu, 8475 m**, na vrchole **Milan Kriššák, Karel Schubert** a Španiel **J. Camprubi**. Liezlo sa expedičným štýlom s budovaním postupových táborov. Vrcholom tohto obdobia sú prvovýstupy najväčšími himalájskymi stenami v roku **1984** - **prvovýstup južnou stenou Lhoce Šar, 8400 m**, na vrchole **Zoltán Demján, Peter Božík, Jarýk Stejskal** a **Josef Rakoncaj** a **prvovýstup západnou stenou Dhaulágirí, 8167 m**, na vrchole **Karel Jakeš, Jarýk Stejskal** a **Jan Šimon**. V **80-tych rokoch** sa naši horolezci aj vo **výškovom horolezectve** dostali do svetovej špičky, keď realizovali najťažšie výstupy alpským štýlom. Najskôr to bolo na **Pamíre**, kde v roku **1981** ako prví alpským štýlom preliezli **južnú stenu Štítu Komunizmu, 7495 m**, **Zdislav Drlík, Karel Jakeš** a **Miloslav Neumann**. Jeden z významných výstupov v slovenskom horolezectve bolo **dosiahnutie vrcholu Mount Everestu poľskou cestou** bez kyslíkových prístrojov **Zoltánom Demjánom - Jozefom Psoťkom** v roktóbri **1984**, žiaľ pri zostupe tragicky zahynul J.Psoťka.Hlavným vedúcim tejto výpravy bol vynikajúci horolezec a organizátor,vedec **František Kele**.

Zoltán Demján (vľavo) a Jozef Psoťka na vrchole Mt. Everestu, 1984

[6]

František Kele, vedúci výpravy, 1984

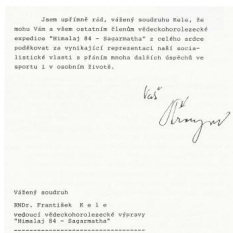
[7]

Gratulačný list predsedu vlády ČSSR výprave, 1984

[8]

(pre zväčšenie listu kliknite na obrázok)

[9]

V roku **1985 Dušan Becík** a **Jarýk Stejskal** dosiahli **vrchol Čo Oju, 8201 m**, čo bol **prvý výstup alpským štýlom na osemtisícovku v zimnom období**. Najhodnotnejším výkonom bol **prvovýstup juhozápadným pilierom Dhaulágirí, 8167 m**, v roku **1988, Zoltán Demján** a kazašskí horolezci **J. Mojsejev** a **K. Valijev**. V tom istom roku sa štvorici **Jozef Just, Dušan Becík, Peter Božík** a **Jaroslav Jaško** podaril **výstup alpským štýlom britskou cestou v juhozápadnej stene Mont Everestu, 8848 m**, hlavný vrchol len **Just**. Všetci štyria však pri zostupe vo víchrici zahynuli. Táto tragédia na dlhé roky ovplyvnila slovenské horolezectvo a do svetovej špičky sa vraciame až v posledných rokoch predovšetkým zásluhou dvojice **Jozef Kopold** a **Gabriel Čmárik**, ktorá alpským štýlom urobila **prvovýstupy v pakistanskom Karakorame na Great Trango, 6150 m**, v roku **2005** a na **Uli Biaho 6109 m**, v roku 2006.

Medzi súčasných vrcholových horolezcov SR patria: **Igor Koller**, generálny tajomník Slovenského horolezeckého spolku **JAMES** a **Peter Hámor**, ktorý v roku **2008** vystúpil na **Annapurnu, 8 091 m**, **Gasherbrum I, 8 068 m** a **Gasherbrum II, 8 035 m**.

Slovenskí horolezci sú združení v **Slovenskom horolezeckom spolku JAMES**. Členskú základňu tvorí 4431 členov v 134 kluboch.

Igor Koller pri prvovýstupe Shiptonski väzni na Shipton Spire (6000 m)

[10]

Peter Hámor

[11]

(Spracované podľa podkladov Igora Kollera)

História slovenského horolezectva

Zverejnené na Národná encyklopédia športu Slovenska (<https://www.sportency.sk/encyclopedy>)

Súvisiace články:

[***Do hôr by sme mali chodiť žiť a nie zomierať \(KATOLÍCKE NOVINY - FRANTIŠEK KELE, pdf súbor\)***](#) [12]

URL adresa zdroja:

<https://www.sportency.sk/encyclopedy/?q=content/hist%C3%B3ria-slovensk%C3%A9ho-horolezectva>

Odkazy:

[1] <http://www.james.sk>

[2] https://www.sportency.sk/encyclopedy/?q=files/imagepicker/a/admin/zahoransky_ludovit.jpg

[3] https://www.sportency.sk/encyclopedy/?q=files/imagepicker/a/admin/dieska_ivan.jpg

[4] https://www.sportency.sk/encyclopedy/?q=files/imagepicker/a/admin/orolin_michal.jpg

[5] <https://www.sportency.sk/encyclopedy/?q=files/imagepicker/a/admin/fiala.jpg>

[6] https://www.sportency.sk/encyclopedy/?q=files/imagepicker/a/admin/demjan_psotka_mounteverest.jpg

[7] https://www.sportency.sk/encyclopedy/?q=files/imagepicker/a/admin/kele_podeverestom.jpg

[8] https://www.sportency.sk/encyclopedy/?q=files/imagepicker/a/admin/dakovny_list.jpg

[9] https://www.sportency.sk/encyclopedy/?q=files/imagepicker/a/admin/list_mounteverest2.jpg

[10] https://www.sportency.sk/encyclopedy/?q=files/imagepicker/a/admin/koller_2005_siptonskivazni_1.jpg

[11] <https://www.sportency.sk/encyclopedy/?q=files/imagepicker/a/admin/hamor.jpg>

[12] <http://www.sportency.sk/encyclopedy/files/KN-Kele.pdf>